

Aşağıdaki tablolarda verilen kelimelerin ünlü ve ünsüzlerini yazınız.

kelimeler	ünlüler	ünsüzler
öğrenci	... ö,e,i...	... ğ,r,n,c...
kitaplar	.....	.....
aile	.....	.....
komşu	.....	.....
mevsim	.....	.....
özgüven	.....	.....
çalışkan	.....	.....
cetvel	.....	.....
saygılı	.....	.....
süpürge	.....	.....

kelimeler	ünlüler	ünsüzler
koridor	.....	.....
bireysel	.....	.....
müdür	.....	.....
eğitim	.....	.....
konuklar	.....	.....
önder	.....	.....
gönüllü	.....	.....
renkli	.....	.....
yağmur	.....	.....
valiz	.....	.....

Aşağıdaki tablolarda verilen kelimeleri inceleyiniz. Kelimelerdeki ince ve kalın ünlüleri yazınız.

kelimeler	kalın ünlüler	ince ünsüzler
kardeş	.....	.....
nezaket	.....	.....
tiyatro	.....	.....
mikrop	.....	.....
askerlik	.....	.....
kalemlik	.....	.....
paket	.....	.....
kirazlı	.....	.....
misafir	.....	.....
otobüs	.....	.....

kelimeler	kalın ünlüler	ince ünsüzler
Atatürk	.....	.....
hoşgörü	.....	.....
kibarlık	.....	.....
kariyer	.....	.....
bahçe	.....	.....
ikram	.....	.....
zürafa	.....	.....
şikayet	.....	.....
Akdeniz	.....	.....
Mersin	.....	.....

Aşağıda her grupta verilen kelimelerden biri büyük ünlü uyumu kuralına uymamaktadır. Kurala uymayan kelimeyi bulup işaretleyiniz.

portakal
 limon
 çilek

fatura
 satış
 ticaret

kitap
 defter
 silgi

kulübe
 yapıt
 saray

menekşe
 ortanca
 karanfil

zengin
 fakir
 varlıklı

uçak
 bulut
 pilot

bedava
 pahalı
 ucuz

keçi
 orman
 patika

fasulye
 ıspanak
 pırasa

düşler
 gizem
 hayalet

başarılı
 tembel
 cezalı

salatalık
 domates
 biber

çorap
 sehpa
 terlik

mendil
 peçete
 poşet

BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU

Büyük ünlü uyumu kuralına göre;

- ✓ Bir kelimenin ilk hecesi kalın ünlü ile başlarsa, diğer hecelerdeki ünlüler kalın olur.
- ✓ Bir kelimenin ilk hecesi ince ünlü ile başlarsa, diğer hecelerdeki ünlüler ince olur.

Sevgi	sevgi kelimesindeki ünlüler; e ve i'dir. e ve i ince ünlüdür. Buna göre sevgi kelimesi büyük ünlü uyumuna <u>uyar</u> .
Emanet	emanet kelimesindeki ünlüler; e, a, e'dir. e ince a ise kalın ünlüdür. Buna göre emanet kelimesi büyük ünlü uyumuna <u>uymaz</u> .

ETKİNLİK: Aşağıdaki kelimelerde büyük ünlü uyumu kuralına bakın. Kelimelerin altına uyar veya uymaz yazın.

defter	kelime	televizyon	ayakkabı	sinema
<i>uyar</i>				
verimli	zaman	kardeş	kalite	niyet
tatil	örtü	cumhuriyet	özgür	tanım
kural	düzenli	zahmet	başarı	azim
öğrenci	kalite	satır	eşya	içecek
otobüs	bisiklet	yüzey	berrak	karton
çevre	hadise	saygı	daktilo	sınav

- 1 "Meydanda telefon kulübesine baktı."
bu cümlede büyük ünlü uyumuna uymayan
kaç sözcük kullanılmıştır?
a) 1 b) 2
c) 3 d) 4

- 2 "Derdini söylemeyen derman bulamaz"
cümlesinde büyük ünlü uyumuna uymayan
kelime aşağıdakilerden hangisidir?
a) derdini
b) söylemeyen
c) derman
d) bulamaz

- 3 Hangi sözcükte ince ünlülerin tamamı
yer almaktadır?
a) kelekleri
b) gözlükleri
c) dolapları
d) sessizlik

- 4 "Hayli yürüdüktan sonra acıkmış."
Ünlü uyumuna uyan kaç kelime vardır?
a) 1 b) 2
c) 3 d) 4

- 5 Hangi kelimedeki ünlü uyumu yoktur?
a) bozuk b) cevap
c) uzak d) kalın

- 6 Aşağıdaki cümledeki hangi sözcükte
hem kalın hem ince ünlü vardır?

"Öğretmenimiz, bize aferin dedi."

- a) öğretmen b) bize
c) aferin d) dedi

- 7 Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde
büyük ünlü uyumunu bozan bir kelime
vardır?
a) Damlaya damlaya göl olur.
b) Sakla samanı gelir zamanı.
c) Aç ayı oynamaz.
d) Emanete hıyanet olmaz.

- 8 Hangi kelimedeki büyük ünlü uyumu
vardır?
a) öğretmen
b) kenar
c) kare
d) kalem

- 9 Aşağıdaki kelimelerden hangisinde
büyük ünlü uyumu yoktur?
a) sabah
b) serin
c) kahve
d) keskin

- 10 Hangi sözcükte büyük ünlü uyumu
vardır?
a) bahçe
b) adalet
c) kestane
d) kiremit

*İnsan eğitimle doğmaz,
ama eğitimle yetişir.
(Cervantes)*

KALIN VE İNCE ÜNLÜLERİ TANIYALIM

Bilgi: Abecemizde 8 tane ünlü (sesli) harf vardı. Bunlar: Aa, Ee, ı, İi, Oo, Öö, Uu, Üü harfleridir.

Bu harfler de söylenişlerine göre aralarında ikiye ayrılır. Kalın ve ince ünlüler.

Kalın ünlüler : a, ı, o, u

İnce ünlüler : e, i, ö, ü

- Aşağıda verilen sözcüklerde bulunan kalın ve ince ünlüleri örnekteki gibi yazınız.

SÖZCÜK	ÜNLÜ HARFLERİ	KALIN ÜNLÜLERİ	İNCE ÜNLÜLERİ
Balıkesir	a, ı, e, i	a, ı	e, i
iğne			
kitap			
imkânsız			
hoşgörü			
dayanışma			
dostluk			
Atatürk			
bilgisayar			
hediye			
demokrasi			
cumhuriyet			
saadet			
çocuk			
güzel			
zengin			
barış			
kanepa			
masumiyet			
çiçek			

BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU

Büyük ünlü uyumu kuralına göre;

- ✓ Bir kelimenin ilk hecesi kalın ünlü ile başlarsa, diğer hecelerdeki ünlüler kalın olur.
- ✓ Bir kelimenin ilk hecesi ince ünlü ile başlarsa, diğer hecelerdeki ünlüler ince olur.

Sevgi	sevgi kelimesindeki ünlüler; e ve i'dir. e ve i ince ünlüdür. Buna göre sevgi kelimesi büyük ünlü uyumuna <u>uyar</u> .
Emanet	emanet kelimesindeki ünlüler; e, a, e'dir. e ince a ise kalın ünlüdür. Buna göre emanet kelimesi büyük ünlü uyumuna <u>uymaz</u> .

ETKİNLİK: Aşağıdaki kelimelerde büyük ünlü uyumu kuralına bakın. Kelimelerin altına uyar veya uymaz yazın.

defter	kelime	televizyon	ayakkabı	sinema
uyar	.....	.....	.....	.....
otobüs	bisiklet	yüzey	berrak	karton
.....	.....	.....	.....	.....
kural	düzenli	zahmet	başarı	azim
.....	.....	.....	.....	.....
öğrenci	satır	eşya	portakal	ceviz
.....	.....	.....	.....	.....
kardeş	kalite	verimli	zaman	niyet
.....	.....	.....	.....	.....
çevre	hadise	saygı	daktilo	sınav
.....	.....	.....	.....	.....
vazo	kurdele	vatan	terbiyeli	kuzey
.....	.....	.....	.....	.....
tatil	örtü	özgür	cumhuriyet	tanım
.....	.....	.....	.....	.....

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili olan sözcüklerin büyük ünlü uyumu kuralına uyup uymadığını yazınız.

1. Kasımpaşa, Cumartesi günü oynanan maçta Çaykur Rize'yi yendi.
Uyar Uymaz .....

2. Başbakanımız Ahmet Davutoğlu, Erzurum'da konuşma yaptı.
.....

3. İstanbul ili, Pendik ilçesi, Osmangazi İlkokulu'nda üçüncü sınıfta okuyorum.
.....

4. Kurtköy'den Kadıköy'e belediye otobüsüyle gittim.
.....

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Aşağıdaki sözcüklerin hangisinde sadece kalın ünlüler kullanılmıştır?

A) Fenerbahçe B) Galatasaray C) Beşiktaş D) İstanbul

2. Aşağıdaki sözcüklerin hangisinde sadece ince ünlüler kullanılmıştır?

A) Elma B) Armut C) Erik D) Ayva

3. Aşağıdaki sözcüklerin hangisinde hem kalın ünlü hem ince ünlü vardır?

A) Kasımpaşa B) Beylikdüzü C) Gözdağı D) Dumlupınar

4. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi büyük ünlü uyumu kuralına uyar?

A) kalem B) kitap C) defter D) Kurtköy

5. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi büyük ünlü uyumu kuralına uymaz?

A) Üzüm B) Kivi C) Elma D) Karpuz

6. Kalın ünlü harfler ....-....-....-.... İnce ünlü harfler ....-....-....-....

KALIN VE İNCE ÜNLÜLERİ TANIYALIM

Ön bilgi: Abecemizde 8 tane ünlü (sesli) harf vardı. Bunlar: Aa, Ee, İı, İi, Oo, Öö, Uu, Üü harfleridir.

Bu harfler de söylenişlerine göre aralarında ikiye ayrılır. Kalın ve ince ünlüler.

KALIN ÜNLÜLER: a, ı, o, u

İNCE ÜNLÜLER: e, i, ö, ü

- Aşağıda verilen sözcüklerde bulunan kalın ve ince ünlüleri örnekteki gibi yazınız.

SÖZCÜK	ÜNLÜ HARFLERİ	KALIN ÜNLÜLERİ	İNCE ÜNLÜLERİ
Balıkesir	a, ı, e, i	a, ı	e, i
İğne			
Kitap			
Zencefil			
Maalesef			
<u>İmkansız</u>			
Arif			
Eğitim			
Dayanışma			
Sevgi			
Dostluk			
Atatürk			
Kardeş			
Bilgisayar			
Hediye			
Demokrasi			
Cumhuriyet			

SÖZCÜK	ÜNLÜ HARFLERİ	KALIN ÜNLÜLERİ	İNCE ÜNLÜLERİ
Balikesir	a, ı, e, i	a, ı	e, i
Saadet			
Zambak			
Çocuk			
Güzel			
Zengin			
Şehir			
Savaş			
Barış			
Kanepe			
Yastık			
Masumiyet			
Deneyim			
Çiçek			
<u>Hikaye</u>			
Dönüşüm			
Gülence			
Haksızlık			
Karanlık			
Başlangıç			
Hayat			
Beklenti			

BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU ÇALIŞMA KAĞIDI

Aşağıdaki kelimelerin büyük ünlü uyumuna uyup uymadıklarını altlarına yazınız.

DERGİ

KİTAPLIK

TELEVİZYON

TANE

KAZI

LABORATUVAR

SAATÇİLİK

PENCERE

TELEFON

HAYAT

DOSYA

DEFTER

MAVİ

KIRMIZI

Aşağıdaki kelimelerin ünlü(sesli) harflerini yanlarına yazarak büyük ünlü uyumuna uyup uymadıklarını yazınız.

Uydu:..... **B.Ü.U**..... **İstanbul:** :..... **B.Ü.U**.....

Sevgi:..... **B.Ü.U**..... **Konya:** :..... **B.Ü.U**.....

Taşkın:..... **B.Ü.U**..... **avize:** :..... **B.Ü.U**.....

Yasemin:..... **B.Ü.U**..... **bayrak:** :..... **B.Ü.U**.....

Mina: :..... **B.Ü.U**..... **zürafa:** :..... **B.Ü.U**.....

Sanatçı: :..... **B.Ü.U**..... **seyahat:** :..... **B.Ü.U**.....